

Het grootste deel van de onderstaande suggesties is uitvoerbaar bij alle vakken. In paragraaf 6.5 *Verwerking leerstof/uitvoering taken* staat echter een aantal suggesties dat vakspecifiek is. Hierin zijn geen specifieke suggesties voor het vak muziek opgenomen, deze staan in paragraaf 6.6.

6.1 Voorbereiding van de les

- Stel de doelen vast. Wanneer u helder voor ogen heeft wat u wilt bereiken, kunt u dit aan het begin van de les kort uiteenzetten.
- Bepaal de volgorde van activiteiten. Hierdoor ontstaat een agenda die u bij aanvang kan presenteren. Zorg ervoor dat leerlingen niet hoeven te wachten op een volgend agendapunt. Geef aan wat zij als zij eerder klaar zijn met een opdracht kunnen gaan doen. Zo geeft u zichzelf de tijd om leerlingen wat extra instructie te geven tijdens de les.
- Denk na over differentiatie in tijd en leeractiviteiten. Dyslectische leerlingen hebben meer tijd nodig voor lezen en schrijven. Kies voor werkvormen die voor hen minder belastend zijn of kies activiteiten voor leerlingen die eerder klaar zijn. Bepaal op welk moment u extra instructie kunt geven voor het geval leerlingen tegen specifieke moeilijkheden aan lopen.
- Verzorg specifieke materialen en voorzieningen die nodig zijn voor dyslectische leerlingen: hand-outs, materiaal voor tekst-naar-spraakgebruik, materiaal voor digibord, ICT-apparatuur of software etc. (zie hoofdstuk 9 *Aanpassing van het onderwijs: compenserende faciliteiten en dispensaties*).
- Plan tijd voor specifieke leerlingen. Zo nu en dan kort contact met leerlingen is belangrijk (zie 5.2.2 *Investeer in de relatie met een leerling*). Deze contacten moeten wel worden gepland, anders schieten ze erbij in. U kunt dit voorkomen door in de voorbereiding van de les op te schrijven welke leerlingen u individueel wilt aanspreken.
- Neem bij het voorbereiden van de instructie ook instructie op over manier waarop een taak aangepakt en uitgevoerd moet worden (metacognitie) en niet alleen instructie over nieuwe lesstof (Urff, 2010/2011).

6.2 Introductie op de les

- Zorg dat het meubilair zo is opgesteld, dat leerlingen u goed kunnen horen en zien. Zet dyslectische leerlingen vooraan in het lokaal op een plaats waar zij probleemloos hun eventuele ICT-apparatuur kunnen aansluiten.
- Geef met een agenda op het bord aan hoe de les zal verlopen. Wanneer leerlingen een opdracht samen moeten uitvoeren, heeft u de mogelijkheid leerlingen wat extra instructie te geven.

- Geef concreet aan wat leerlingen aan het eind van een les kunnen of wat zij geoefend hebben: 'Aan het eind van de les weet je..., kun je..., heb je... geoefend, heb je... toegepast etc.' In de lesmethoden zijn hier vaak checklists voor opgenomen.
- Bespreek het doel van de les in de context van wat eerder aan bod is geweest. Dit kan op verschillende manieren.
  - Bespreek met de leerlingen: waarom gaan ze dit leren; waarom gaan ze deze taak uitvoeren; hoe verhoudt het zich tot wat ze eerder geleerd of gedaan hebben; hoe verhoudt het zich tot wat nog gaat komen?
  - Deel een overzicht uit van wat er in de les wordt behandeld. Bespreek in interactie met de leerlingen welke kennis en vaardigheden nodig zijn in deze les. Laat ruimte op het overzicht om aantekeningen te maken. Power-Point-handouts zijn hier zeer geschikt voor, maar gebruik ook het digibord. Daar kunt u aantekeningen bij het overzicht maken en het later de leerlingen toesturen.
  - Maak een overzicht van een groot deel van de leerstof (op de computer via digibord of maximaal één A4) en bekijk bij aanvang van iedere les welke onderdeel van het overzicht aan bod komt. Laat leerlingen onderdelen die behandeld zijn markeren. Vraag ze naar hun kennis over eerder behandelde stof.
  - Laat leerlingen in subgroepen zelf de relatie tussen de nieuwe leerstof of taak en de eerdere stof bespreken. Ze kunnen dit bijvoorbeeld doen aan de hand van het huiswerk of de in de vorige les uitgevoerde taken.

6.3 Huiswerk en toetsen bespreken

Het bespreken van huiswerk is meestal een opstap naar het vervolg van de les en vindt dan ook vaak in het begin van de les plaats. Houd bij de bespreking rekening met de dyslectische leerlingen.

- Geef ze voldoende tijd om werk te verbeteren. Zorg ervoor dat het stil is. Dat benadrukt dat correctie belangrijk is en niet iets wat er even tussendoor kan.
- Kijk regelmatig met de leerlingen naar de gemaakte opdrachten in de werkboeken of laat ze dat samen doen. Hierbij gaat het niet om controle of alles wel gemaakt is, maar om te beoordelen of de opdrachten zo gemaakt zijn, dat de leerling er geen problemen mee krijgt tijdens het leren van de stof voor een proefwerk. Er mogen dan geen fouten in zitten.
- Laat leerlingen een kopie van een correct ingevuld werkboek maken wanneer verbeteringen tot een onoverzichtelijk geheel leiden.
- Laat leerlingen zelf werk corrigeren en bedenken waarom iets fout is. Dan leren zij meer van gemaakte fouten. Deel daarvoor eventueel correctiebladen uit en laat leerlingen samen de gemaakte opdrachten bespreken. Dit bevordert het zelfstandig werken, geeft mogelijkheid tot differentiatie in tempo en het geeft u de gelegenheid met individuele leerlingen of een klein groepje problemen te bespreken.